

Proeven van sport in de bijzondere jeugdzorg

Praktijk

Samenwerken aan begeleiding van jongeren

Tom Van Aken
projectmedewerker ISB
tom.vanaken@isbvzw.be

Dag 2, sessie 27
Samenwerken aan begeleiding van jongeren
Leslie Ramboer, buurtsportcoördinator Kortrijk
Stef Lodewijckx, coördinator modules verblijf en
context vzw Oranjehuis
Tom Persyn, leefgroepbegeleider
begeleidingscentrum Bethanie vzw

In 2015 startte een Vlaams project waarbij jongeren uit tien CANO-organisaties (bijzondere jeugdzorg) kunnen proeven van sport. Buurtsport Kortrijk en organisaties Bethanie en Oranjehuis delen hun basisvoorwaarden om succesvol samen te werken.

De CANO-organisaties (Centra voor Actieve Netwerk- en Omgevingsondersteuning) focussen op het feit dat jongeren het best opgroeien in hun eigen leefomgeving. Ze leggen ook de nadruk op sterktes en krachten van de jongeren, met daaraan gekoppeld oplossingscapaciteiten en krachtbronnen.

Op die manier willen ze inclusie realiseren en nieuwe uitsluiting van cliëntsystemen uit maatschappelijke structuren voorkomen.

Buurtsport Kortrijk focust via vzw AjKo onder andere op pleintjeswerking waarbij ze naar de jongere toestappen met een sportaanbod. Zo hebben ze in vijf aandachtswijken een programma lopen met als subdoelstelling de toeleiding naar sport(clubs). Beleidsmatig wordt er daarnaast ingezet op 'Sport voor Allen', ook voor wie het niet vanzelfsprekend is. En verder zijn er een aantal doelgroepen gedefinieerd, onder andere kwetsbare jongeren en mensen in kansarmoede.

Drempels voor sportparticipatie

Jongeren in de bijzondere jeugdzorg ondervinden vaak een combinatie van onderstaande drempels die het niet evident maken om meteen mee te draaien in het reguliere sportaanbod.

- Eerdere negatieve ervaringen, ook in de sportclub
- Lichaamsbeleving / Zelfbeeld
- Moeite met discipline/withouding (bv. luisteren naar de trainer)
- Mentale ruimte (te veel met andere problemen bezig)
- Ongezonde levensstijl (roken, veel fastfood ...)
- Financiële mogelijkheden
- Omgaan met structuur (op tijd komen)
- Omgaan met de opbouw van trainingen (bv. oefenen voor je een wedstrijd speelt)

Realistische doelen, correcte verwachtingen

Leslie van de sportdienst in Kortrijk legt uit hoe de samenwerking tot stand kwam. “De samenwerking is ontstaan omdat we in Kortrijk een goedwerkend lokaal armoedenetwerk hebben. Het lokaal netwerk Surplus is een netwerk van organisaties, verenigingen en diensten die werken met of voor mensen in armoede. Met het netwerk willen we maatschappelijk kwetsbare mensen de kans bieden om deel te nemen aan sportactiviteiten, cultuuractiviteiten en activiteiten in de vrije tijd. Daar komen aanbieders en organisaties samen om projecten aan elkaar voor te stellen. Zo was er al een samenwerking met Bethanie en Oranjehuis. We zijn samen aan tafel gaan zitten om het projectdossier in te dienen. Zo konden we alle drie realistische doelen stellen zodat er correcte verwachtingen konden worden gesteld.”

Ook Stef van Oranjehuis onderstreept het belang van de opstartfase. “Voor de start van het project

Sport kan zorgen voor een positieve ervaring in levens waar positieve ervaringen soms schaars zijn

had ik Leslie nog maar enkele keren gezien. Voor de opmaak van het dossier zijn we dan echt gaan samenzitten met de drie partijen. Er waren veel verschillen maar die kwamen meteen op de tafel. Vooral was er veel zin om samen aan de slag te gaan en dat gaf veel energie.”

Tom van Bethanie somt nog enkele andere redenen op waarom de samenwerking succesvol werd. “De sterke kant van onze samenwerking is dat Leslie zeer toegankelijk, bereikbaar en geëngageerd is. Het feit dat zij ook persoonlijk met de jongeren gepraat heeft, vind ik ook een pluspunt. Die kringgesprekken met haar erbij waren zeer zinvol. Op die manier zien de jongeren Leslie ook als contactpersoon voor sport en vragen ze daar nadien ook naar. Ook de brugfunctie naar andere sportclubs is heel belangrijk. Het allerbelangrijkste is dat zij een goed zicht heeft op welke coaches of lesgevers goed met onze jongeren kunnen samenwerken.”

Ook in Oranjehuis ervaren ze het belang van de buurtsportmedewerker die zij als gids én brugfiguur zien. “We hebben in Kortrijk het geluk degelijk ondersteund te worden door buurtsportcoördinator Leslie. Zij is onze gids, brugfiguur tussen vraag en passend aanbod, in de regio. Zij helpt ons met alle vragen, maakt ons wegwijs, brengt ons op de hoogte van initiatieven, bereidt de toestroom van jongeren naar het sportaanbod voor”, zegt Stef.

In Oranjehuis hebben ze ervoor gekozen om bij iedere opstartende begeleiding, bij het intakegesprek, sport en beweging als onderdeel van het handelingsplan op te nemen.

“De jongere wordt gevraagd hoe hij binnen zijn begeleidingsperiode invulling gaat geven aan sport en beweging. Specifieke vragen worden meteen teruggekoppeld met de sportdienst van Kortrijk. Leslie kan meteen zeggen waar en wanneer die gast kan aansluiten en bij welke club die de meeste kansen zal krijgen.”

1+1 = 3

De samenwerking tussen sport en jeugdzorg is niet evident. “Ik weet dat de doorsnee sportdienst zeer gestructureerd is. Zalen en uren liggen vast. Terwijl er voor andere organisaties vaak adhoc-oplossingen moeten voorzien worden. Als er vanuit een groep jongeren een vraag komt, bots je al snel op de beperking dat er bijvoorbeeld om acht uur ‘s avonds geen zaal vrij is”, legt Leslie uit. “Dan is het zaak om toch de mogelijkheden te zien, bijvoorbeeld door met clubs af te spreken en te zoeken naar eenmalige flexibele oplossingen. Een vaste structuur heeft zeker zijn voordelen, maar het is toch essentieel om te blijven kijken naar mogelijkheden en niet naar beperkingen.”

Noden van CANO-organisaties

- Jongeren aan het sporten krijgen
- Kennis van het sportlandschap
- Spreken over ervaringen van jongeren in clubs
- Sportinitiaties organiseren om kennis van jongeren te verruimen
- Kansen geven aan jongeren
- Begrip voor de jongeren (discipline is vaak groot werkpunt)

Wat is een geslaagd project?

“Een ander aandachtspunt is het resultaatgerichte denken”, gaat Leslie verder. “Voor een sportdienst is het belangrijk om te zeggen hoeveel jongeren bereikt werden en hoeveel daarvan doorgestroomd zijn naar de sportclub. Als je die lijn doortrekt in dergelijke projecten, ga je steeds het gevoel hebben dat je weinig bereikt hebt. Terwijl het geven van een initiatie of het samenwerken met partners sowieso al voor een invloed en dus resultaat zorgt.” Vanuit CANO sluit Tom zich hierbij aan. “De definitie van succesbepaling ligt ook anders bij ons. Na de introductie gevechts- en verdedigingstechnieken hebben een à twee jongeren bij ons de stap gezet om meer te doen. Dat is, gezien alle drempels die er zijn, al een heel succes. Verder zijn ook positieve ervaringen al successen. Jongeren die aangeven er iets aan gehad te hebben en er verder iets mee te willen doen, kunnen we zeker ook als een positieve uitkomst beschouwen. De uitdaging blijft uiteraard om hen de stap te laten zetten naar het duurzaam sporten.”

Individuele verhalen

“Om je bestuur te overtuigen van de meerwaarde van dergelijke interventies zijn de verhalen van de jongeren belangrijk”, zegt Leslie. “Ook bestaat er toch meer en meer wetenschappelijk onderzoek dat de meerwaarde van sport als middel aantoonst. Maar het is en blijft moeilijk om dat in woorden te vatten. Je moet kunnen overbrengen dat de sport bij die mensen zorgt voor een positieve ervaring, in een leven waar positieve ervaringen soms schaars zijn. Vanuit de ervaring met Buurtsport kozen we er in Kortrijk expliciet voor om hier verder op in te zetten en het de kans te geven om te groeien.”

“Ik heb in het project ook geleerd om niet altijd voor de gemakkelijke, op het eerste zicht evidente, weg te gaan. Voor een initiatie voetbal zou ik perfect naar de lesgever

Bij iedere opstartende begeleiding wordt sport en beweging opgenomen in het handelingsplan. Specifieke vragen worden meteen teruggekoppeld met de sportdienst.

van vzw SportPlus kunnen stappen. Maar waarom zou ik er niet meteen een voetbalclub bij betrekken? Damesvoetbal Kortrijk kan op zo'n dag rekrutering en initiatie doen en je kan er ook groepen zoals Bethanie en Oranjehuis bij betrekken. Als sportdienst is het belangrijk om hier heel bewust mee bezig te zijn. Dan ga je nadenken over op het eerste zicht evidente zaken zoals hoe je een activiteit opzet. En dat het opzetten van die activiteit het resultaat is, en niet hoeveel kinderen je op die manier eventueel toeleidt.”

Zo sluiten de CANO-organisaties ook aan op de momenten van testtrainingen die de Kortrijkse clubs twee keer per jaar samen met de

stad organiseren. “Omdat we met een steeds wisselende groep jongeren zitten, is het noodzakelijk om de proeverijen en sportbelevingsmomenten continu te organiseren. We doen dit onder andere door aan te sluiten bij de georganiseerde momenten van de sportdienst in september en januari”, getuigt Stef. Tom ziet zeker ook een meerwaarde in de nieuwe functie van sporttrajectbegeleider. “Ik zie zeker ook een kans in de functie die er bij de sportdienst bij zal komen van sporttrajectbegeleider. De mogelijkheid die een jongere zo krijgt om met een begeleider een traject uit te werken is een aantrekkelijk idee. Afsluitend heb ik vast en zeker het idee dat sport bij ons meer en meer leeft als thema.” //

Tips uit Kortrijk

Als afsluiter van de sessie op het ISB-Congres gaven de drie sprekers ook mee hoe andere steden en gemeenten een succesvolle samenwerking zoals die in Kortrijk op poten kunnen zetten.

- Zorg voor een brugfiguur bij de sportdienst die het sportlandschap én de sociale kaart kent.
- Kijk over het muurtje van de eigen organisatie.
- Geef kansen aan kwetsbare jongeren en sport(clubs).
- Wees bereid om samen te WERKEN en te leren uit ervaringen.
- Falen mag, eruit leren moet.
- Parallele circuits zijn noodzakelijk omdat ze een laagdrempelige opstap zijn naar het reguliere en/of een ervaring op zich.

Voorwaarden voor een geslaagde samenwerking

- Brugfiguur in de sportdienst, tussen de vraag en een passend aanbod
- Overtuiging dat samen beter lukt dan alleen
- Brugfiguur zorgt dat club en jongere weten wat ze kunnen verwachten
- Jongeren en hun noden leren kennen (beide partners)
- Aandacht om belangrijke informatie vanuit sportdienst te herhalen naar de voorzieningen

Meer lezen over dit onderwerp?
Zoek in de ISB-Kennisbank met de trefwoorden
JONGEREN, KANSENGROEPEN